

HVARSKO KAZALIŠTE U XIX STOLJEĆU

(Ispisi R. Bučića o kazališnom životu u Hvaru u 19. st.)

Dino Novak

O hvarskom Komunalnom kazalištu, tom našem snažnom kulturnom veteranu, podignutom kako je poznato 1612. god., zalaganjem i prinosima svih ondašnjih redova građanstva, i zadržavanjem svih jednogodišnjih prihoda crkve u Komuni, druge godine mira sklopljenog između pučana i plemića dosta je napisano. Izgradnja kazališta bila je plod i nastavak poznatih društvenih i kulturnih zbivanja i dostignuća onoga doba. Znamo, da su tada, prije toga vremena i sve do propasti Venecije, domaći diletanti u ovom kazalištu prikazivali uz ostala djela svakako dramu »Robinja« Hanibala Lucića, pastirsku igru »Vlahinja« Ivana Porozića, drame »Ljubica« i »Murat Gusar« Marina Gazarovića, komediju »Hvarkinja« i »Komediju od Raskota« Martina Benetovića.

Znamo također da se je komedija »Hvarkinja« davala u Hvaru prije 1607. god. (te godine je Benetović umro), ali se ne zna gdje, no po svojoj prilici u velikoj dvorani kneževe palače.¹

Sigurno je da su i talijanske družine nastupale u Hvaru s raznim dramama i komedijama onoga doba. Naš je svijet, živeći u zatvorenom jadranskom mletačkom krugu, bio na ove strance upućen. Venecija je i veze s Dubrovnikom ometala. Zadnji mletački šef uprave na Hvaru Iseppo Barbaro (1795—1797) bio je odredio da kazalište, tada u trošnom stanju, bude korišteno u vojni kvartir pak je zato bio dao odstraniti svu unutrašnju konstrukciju.

Malo nakon pada Mletačke republike, 1800 god., nekoliko intelektualaca raznih profesija sa odvjetnikom dr I. K. Machiedo na čelu, imajući u vidu veliki odgojni zadatak kazališta, odlučise da obnove kazališni život. Pođe im to za rukom. Postigoše zatraženu dozvolu od

---

¹ G. Novak, Hvar, Beograd 1924. str. 185. Inače, bio je običaj do nedavnih vremena, da se pleše ili davaju priredbe u kućama u gradnji, ali nedovršenim, jer su imale velike prostorije.

austrijske vlasti za njegovu obnovu. U tom skupu bile su zastupane obitelji s čitavog otoka.²

Ovi osnovaše kazališno društvo i između sebe ždrijećom porazdijeliše lože. Već koncem 1802. god. bili su radovi gotovi pak je hvarska diletantska družina u veljači 1803 nastupila. U toj družini kao odličan organizator uz dr Machiedo istakao se je liječnik Foretić.

Hvaranin Remigio Bučić,³ posluživši se starim arhivskim dokumentima iz arhiva Bučić i Machiedo, nanizao je u svom napisu (godina nije označena) priredbe i predstave, održane u kazalištu od njegove obnove do 1870. god. Iz tog prikaza saznajemo ovo:

Dana 8. veljače 1803. hvarski diletanti prikazuju neku komediju od Camilla Federici. Predstave su slijedile i slijedećih godina, kad su se u kazalištu priređivali i veliki plesovi (cavalchine).

U srpnju 1815. nekoliko je predstava davala družina »Domenico Martinelli«. Ova družina se nalazila u slabim financijskim prilikama, pak joj je dr Machiedo bio posudio nešto novaca, što citiramo kao znak kulturnog zalaganja.

Dana 9. ožujka 1823. prigodom proslave carevog rođendana u kazalištu je recitirano nekoliko prigodnih pjesama, a onda su hvarski diletanti izveli jednu »opera drammatica«, odnosno cantata s muzičkom pratnjom. Potom je slijedila drama »Antigona« od Metastasia, a na kraju opet jedna cantata

Godine 1824. kao članovi hvarske diletantske družine se spominju Domiakušić, A. Vecchietti, G. Nani, P. Bučić, A. Luxio, J. Machiedo, A. Marinković i Š. Vidović, a godine 1825. Ivan Raffaelli, Jakov Vecchieti, Jerolim Machiedo, Ivan Ciprijan Jakša, Andrija Marinković, G. Nani i Aleksandar Machiedo.

Po svoj prilici je 1829. strana družina pod vodstvom Mariane Mattei i Girolama Bellotti 1829. nastupala sa dvjema operetama: »La Pianella perduta nella neve ossia Le vecchie iz Consistoro« i »Il mondo Nuovo«. Članovi ove družine su bili: Girolamo Bellotti, Giusepina Rosini, Pio Stoco, Giuseppe Ferandini, Maria Anna Mattei, Federico Dulé, Maddalena Catovitz, Antonio Rosini, Luigi Prina, Teresa Prina, Carlo Cresman, Teresa Catovitz, Gaetano Bonfinate i Luigino Rosisni.

Ova je družina predstavljala u siječnju iste godine u Dubrovniku odakle je pisala upravi našeg kazališta da bi željela doći u Hvar, jer je čula da kulturno hvarsko stanovništvo voli kazališne predstave i da

² Te su obitelji: Machiedo, Calafati, Politeo, Angelini, Boglić, Pasquali, Bučić, Galli (venecijanska mletačka obitelj s prebivalištem u Hvaru. Petar Galli od 1801—1802 biskup hvarski), Luxio, Barbis, Foretić, Gazzari, Smirić, Bonicelli, Kačić, Dimitri, Dojmi, Bervaldi, Raffaelli, Šimunić, Botteri, Jakša, Marinović, Dessecco i Ančić.

³ Bučić Remigio (1874—1951), sudac stola sedmorice, ljubitelj povijesti svog rodnog kraja i marljivi istražitelj hvarskih arhivalija. Objavio je »I. Santa Maria de Lesna — prva stolna crkva hvarska, II. Civitas nova i civitas quae aliis temporibus fuit.« — Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku, sv. LII. 1949., i studiju »O javnim građevinama i zgradama u Hvaru«, izdanje Historijskog Arhiv — Hvar, br. 3. 1956. Mnogi su njegovi naučni radovi ostali neobjavljeni. Citirani »Prikaz kazališnog života u Hvaru u devetnaestom stoljeću« nalazi se u njegovom osobnom arhivskom fondu u Centru za zaštitu kulturne baštine općine Hvar. Ovaj fond Remigia B. valja lučiti od obiteljskog arhiva Bučić, i arhiva Dr. Grgura Bučić, što ih Centar također posjeduje.

su i druge družine radile pred tako inteligentnom publikom i otišle iz tog plodnog grada potpuno zadovoljne. U pismu dalje navada da bi u Hvaru dala pomenute muzičke operete. Po ovome se može zaključiti da je do ovih nastupa došlo.

U rujnu 1829. održana je zabava s marionetama, a ujedno je jedan plesač izvađao svoje bravure na konopu. K tome je jedan stihotvorac po običaju onog vremena ispjevao sonet Gazzariju, madrigal u čast biskupa i još jedan u čast pretora.

Dana 26. studenog 1831. god. prva glumica Mariana Vracchiotti prikazala je sa svojom družinom bučni komad »Azione tratta da un fatto vero accaduto in Francia l'anno 1817. intitolato Madame Clarissa Mansion alla Corte criminale di Alby ossia Il Terribile Assassino del Regio procuratore Sig. Faldes«.

Godine 1832. održana je »Accademia di giuochi indiani«. Glumci su bili Andrea Ferlan i Michele Albani. Program u tri dijela s preko 20 točaka.

Iste godine su neki strani muzičari davali nekoliko koncerata uz sudjelovanje hvarskih muzičkih diletana, među kojima su bila tri brata Machiedo. Tada je boravio u Hvaru namjesnik Lilienberg, koji je bio zadovoljan teatrom.

Na dan careva rođendana, 12. veljače 1833. održana je proslava sa sjajnim plesom. Po svoj prilici je glumačka družina Pietro Meneghini iste 1833. god. dala dvadeset predstava, a to se može zaključiti iz pisma Meneghini-a iz Zadra upućena dru Machiedo, u kojem ga moli da mu dozvoli nastup u našem teatru u srpnju i kolovozu.

Godine 1835. bilo je raznih prigodnih zabava, na kojima je svirao već postojeći hvarski diletantski orkestar. Izvedeni su korovi, recitali i skladbe dra I. K. Machieda. Te godine članovi hvarske diletantske družine bili su ovi: Petar Bučić, Marin Gazzari, Jerolim de Venier Joakim Boglić, Petar Kasandrić, Ivan Luxio, Katarin Raffaelli, Joakin Jakša, Antun Jakša, Stjepan Botteri, Ivan Dissecco.

20. i 24. siječnja 1836. god. priređena su dva krabuljna plesa. Svirali su neki mađarski svirači i topnici (očevidno vojnici hvarske posade).

Dana 29. i 30. svibnja iste godine bila je velika svečanost. Izvedena je neka kantata i Hvarani su bili autori teksta i muzike. Kazalište je bilo prepuno. Prisustvovao je i biskup Ivan Scacoz. Izvedena je i »Moreska«.

Godine 1838. u pokladama je komična družina Buonmartini priredila nekoliko predstava, a tako isto u proljeću družina Messedoglia.

Iste godine jedna bezimena družina dala je 10 glazbenih predstava. Instrumentalni dio bio je pojačan sa pet glazbara vojne glazbe. Kasnije u jeseni predstavljala je i družina F. A. Bon. Glavni glumci su bili: Francesco i Teresa Solega, Luigi Bellotti, Elia i Marieta, Bon Antonio Ferri i Carolina Ristori. Kazališni komadi: »36930 estrazione della grande Signoria di Sary in Moravia, ossia La sposa di 74 anni« i muzička komedija u dva čina: »La Pionella perduta nella neve«.

Godine 1839. družina »Ferri« dala je od 6. siječnja do 12. veljače 36 predstava, djela Federici-a, Goldoni-a, Scribe i Bona: Elvira e Matil-

da, La Putta onorata, La separazione, Diavolo muto, Il marito giovane, Niente di male, Le donne avvocate, Una camera affittata a due, La distruzione di Troja, Giuseppe Il alle carceri, Chiara di Rosenberg, La buona moglie, Il fallo, Un matrimonio per forza, I pellegrini, Gurte, La muta, Baruffe chiozzotte, Ludro e la sua gran giornata, Il matrimonio di Ludro, La vedova scaltra, Francesca da Rimini, Il discolo e l'ipocrita, La morte di Macbeth, Il duca di Vinchester, L'avviso ai maritati, I pescatori del Rodano, L'Ajo nell'imbarazzo, Dripolo, L'orfanella avizera, I rusteghi, La campana delle otto ore, La Vallier, La macchia di sanque, Ciò che piace alle donne, La lotteria di Vienna, Il collonello e il capitano, La locandiera, Il Troppatore.

U svibnju 1839. družina Luigi Garbato nastupa sa dvanaest predstava, među kojima su dvije opere: Lucia di Lamermor i La Foresina. U orkestru Garbata svirali su i hvarski diletanti. Orkestar se sastojao od violina, flaute, trombe i kontrabasa.

Prigodom promaknuća dalmatinskog namjesnika Venčeslava v. Lichtenberga za artljerijskog generala 20. siječnja 1840. održana je velika svečanost. Hvarski diletanti su dali jednu dramu i neku cantatu. Sastojala se od recitativa i horova. Zadnji komad bio je »Mirra« od V. Alfierija, a pri koncu travnja i početkom svibnja družina »Compagnia dei virtuosi« ili »Artisti di canto« priredila je sa uspjehom nekoliko muzičko-vokalnih koncerata. Družina se sastojala od četiri člana: Teresa ved. Croce, Camillo Parodi, Vincenzo Viminetti i Luigi Garbato.

U siječnju 1841. tu družinu vidimo opet u Hvaru, a njoj se je pridružio i neki Nallini. Davali su operu »Elisir d'amore« osam puta, a izveli su i »Normus«. Ovdje valja istaknuti da je te godine Hvar, pored Zadra, bio jedini grad koji je imao potpunu operu. Sačuvan je originalni popis rekvizita potrebitih za predstavu opere »Elisir«.

Dana 28. I. iste godine violinist Prošper Manara nastupa s jednim koncertom.

Iste godine u martu »Compagnia dei virtuosi« vraća se u Hvar, jer nije uspjela u Dubrovniku, gdje se zadužila. Tenor Nallini nastanio se je kao učitelj u Starom Gradu, a drugi jedan član iz Venecije isto tako kao učitelj u Hvaru. Šteta da nam ovo ime nije sačuvano. Svakako potvrđuje muzičku naklonost naših građana.

Godine 1842. 6. veljače proslavljeno je plesom (cavalchinom) imenovanje Ivana-Augusta Tursky-a za dalmatinskog namjesnika. Ulaz je bio slobodan, ali su posjetiooci oba spola morali biti pristojno okrabuljeni. Muškarci su k tome morali biti u salonskom odijelu (veladi).⁴

God. 1842. vraća se u Hvar violinist Prospero Manara s družinom pod impresarijom G. Garozzi. Jedne večeri program je glasio:

1. Atto primo dell'applaudita opera
Marino Faliero
terminando col duetto dei due bassi.
2. Aria Variata del »Cav. De Beriot« che esequira il sudetto professore sul violino, accompagnato col pianoforte del prof. Sig. Calisto Guetelli.

⁴ Moreška se danas sačuvala na Korčuli — u Hvaru je više nema iako je i kasnije nekoliko puta izvedena na našoj pjaci.

3. Il tanto applaudito passo dei due.
4. Atto secondo dell'opera sudeta
5. Pezzo musicale intitolato »Il Sogno«. composto ed eseguito dal sudetto s. Manara con accompagnamento di pianoforte, campana, sistro e tamburo.
6. Atto terzo dall'opera sudetta.

1845. god. 15. studenog jedna družina je u dvorani kuće Desseco u Burgu,⁵ uz sudjelovanje hvarskih amatera, priredila akademiju plesa i deklamacije. Izvedeni su i dueti, arije i korske arije iz opera: La Parisina, Faust, Maria di Rohan, Torguato Tasso i Gabriella di Vergy, a hvarska je glazba odsvirala dvije simfonije. Skreće se pažnja na sudjelovanje hvarskih amatera i onda kada su nastupali stranci.

1846. god. 2. veljače Hvarsko teatralno društvo održalo je veliki krabuljni ples isključivo za svoje članove i uzvanike.

Iste godine, ljeti, dramska družina »G. Postumio Corsi« dala je nekoliko predstava. Glavni članovi te družine su bili: Giuseppina Cavalieri, Luigia Petrelli, Nina Corsi i sam G. Postumio Corsi.

U studenom i prosincu iste godine družina »Vango« nastupala je s velikim repertoarom autora: Scribe, Dugange, Sografi, Mery, Bon, Cosenza, Dumas i Laménier. U repertoaru su se nalazili: Il testamento di una vecchia, La povera Maria, Le donne avvocate, La calunia, Il biricchino di Parigi, La battaglia di Tolosa, Il fallo, Il carnefice di Londra, Due impenditori della strada ferrata, Fanta Filomena, La famiglia Ruhebourg, Il tartuffo dei giorni moderni, Teresa, Fatto bavarese, Un matrimonio per incendio, Il fantasma della rocca nera, L'Otello, Fatto francese, La maschera nera, Gli amici di oggidi, Mia figlia e i suoi delitti, Bruno il filatore, Il sospetto funesto, La presa di Constantino, Li due sergenti, La donna soldato.

Stalna živost hvarskog diletantskog društva potvrdila se i te godine među ostalim time što je naručilo u Trstu 32 kazališna teksta (komedije, drame i tragedije) među kojima i djela Kotzebue.⁶

Nekako istodobno nalazimo u Hvaru družinu »Carlo Ferrante«. Nastupala je s dramom: Due zuavi di ritorno dalla Crimea. U pauzama pjevao se je »Duetto buffo« uz pratnju orkestra iz opere: Carlotta e Werter pod naslovom: »La polpetta«. Na koncu je slijedila farsa »Un medico in camicia«.

Jednako je tada jedna druga družina priredila nekoliko vokalnih koncerata. Jedan od programa je glasio: 1) Un Coro della Traviata, 2). Cavatina Zaccaria con cori nel Nabucco, 3). Cavatina buffo nell' Elisir d'amore, 4). Coro ed aria Oroveso nella Norma, 5. Coro d'introduzione all'Ernari, 6). Finale nei Due Foscari, 7). Coro nei Masnadieri, 8). Terzo atto del Torquato Tasso.

Drugi dan: 1). Coro nel Nabucco, 2). Aria con cori nei Lombardi, 3). Finale nel Suli, 4). Cavatina buffa nello Scaramuccia, 5). Core ed

⁵ Današnja kuća Foretić u Burgu. Po svoj prilici tada su se u kazališti našli: popravci.

⁶ Kotzebue August, rođ. u Weimaru 1761. pravnik, plodan pisac komedija i drama, povjesničar i diplomat. Umro u Mannheimu 1819. god.

aria Orovoso nella Norma, 6). Aria nella Traviata, 7). Coro dei Lombardi, 8). Terzo atto del Torquato Tasso.

Treći dan: 1). Barcarola e romanza nei Foscari, 2). Aria nella Maria di Rohan, 3). Coro Jerusalem nei Lombardi, 4). Romanza Ernani, 5). Finale terzo Ernani con cori. 6). Coro di pescatori, 7). Romanza Machet, 8). Scena ed aria con nell'Ebrea. Kako se vidi, slušala se najsvremenija glazba Verdia, Rossinia, Bellinia i dr.

1849.god. obnovila se je i pojačala hvarska diletantska družina i ona je često priredivala predstave.

God. 1850. izvršeni su opet neki popravci u kazalištu.

God. 1853. davala je nekoliko predstava družina »Giovanni Maupas«. U njoj su glumice: Rosina Maupas, Marietta Subotich, Sonja Ferdinanda, Teresa Zaggia, Laura Brambilla, Rosalia Buglietti i Rosa Subotich. Glumci su ovi: Martini Giacomo, Armando Subotich, Domenico Cesca, Giovanni Coppa i Cesare Scarani.

Izvedeni su slijedeći komadi: La sorella del cieco, La caccia ai morti, La bacchettina, Dn Desiderio, Il testamento di una povera donna, La figlia del corso, La donna che si getta dalla finestra, L'Emicramia, Un signore o una signora, Elisabetta Pirani, Il matrimonio di Ludro, Il vagabondo, Baruffe chiogettote, Servo di due padroni, La fedeltà alle prove, La madre siciliana, La figlia di Figaro, Dio no paga il sabato, Il domino nero, Il fallo di Scribe, Una battaglia di femmine, Mio cugino, L' Ave Maria, Maria la schiava, Il diavolo e la Mastiglia, La povera Maria, Maria Giovanna, Il poeta e la ballerina, Pia de Tolomei, Il figlio del coscritto, Il ricco ed il povero.

U proljeće 1859. god. družina »Paolo Aldrighetti« priredila je nekoliko marionetskih predstava, a 5. ožujka jedna družina je poslije neke komedije izvela tri muzička komada. U orhestru sudjelovahu i hvarski diletanti: Romanza Foscari-Cavatina (Verdi), Femmine tutte femmine (Fioravante), i Largo al factotum (Rossini).

U rujnu iste godine istakla se je svojim gimnastičko-akrobatskim vještinama družina »A. Avesino«.

Godine 1860. družina »Olivieri« od 3. svibnja do 3. lipnja dala je dvadesetsedam komada: Monaldesca — La vendetta siciliana, Una fortuna in prigione, Una sfida a calci ed a pistola, Catterina Avari 5a, moglie di Enrico VIII., Una cavalchina, ossia Marito e moglie in maschera, Le donne avvocate, La marchesa di Montmorán, Il regno di Adelaide, Pellegrina Piola, Il marito in campagna ossia, Costumi antichi e moderni, Il birichino di Parigi, Amare e morire, La signora delle camelle, Il diavolo organista e sua sorella modista, Non toccare la regina, Domingo il mulatto, ossi la suonatrice di Arpa, Il fallo di Scribe, La signora di S. Tropez, Li due zuavi, L'avviso ai mariti, L'assassino Mutoschi, La pazza di Tolone, Oreste, Un duello all'ultimo sangue, ossia La scala segreta, Felice Troppo, Un matrimonio per sentenza guidiziaria.

U prosincu 1862. družina »Bovi Floiono« je nastupala s dvadeset predstava: L'affetto paterno, La donna romantica, Il berechino di Parigi, Il povero fornaretto, La donna bigotta, La famiglia dell'ubriacone, Orresto, Prigionia e morte di Cristoforo Colombo, La cameriera astuta, Vacanze per cattivo tempo, I due carnefici di Londra, S. Margherita

di Cortone, Margarita Pusterla, Il duca di Toscana. L'Azzaro il Mandiano, Meneghino nelle mani deu Turchi, Meneghino ciabattino in Londra, Meneghino servo di due padroni, I quattro rusteghi.

Dne 15. veljače 1868. priređen je ples hvarske posade i ratne mornarice.

U proljeću 1870. neka družina je priredila ove predstave: L'amico Francesco, Declamazioni, Suor Estella, Tragedia e musica, Da ridere, Mio marito va al circolo, Un bacio per amore.

Remigio Bučić je ovdje stao, jer sigurno nije našao podataka poslije ovog razdoblja. No, znamo da su vanjske družine kao i domaći diletanti i dalje davali u kazalištu svoje predstave. To dokazuje i iskaz kazališnih komada, koji je Uprava teatralnog društva dana 18. prosinca 1885. god. dostavila preturi u Hvaru na odobrenje.

U iskazu su navedeni ovi komadi:

1. Le donne avvocate,	komedija u 3 čina
2. Far male per far bene	komedija u 2 čina
3. Sulliman,	komedija u 3 čina
4. Lo zio propone, ed il nipote dispone	komedija u 2 čina
5. La tentazione di Sant'Antonio	farsa u 1 činu
6. Maddalena, ossia la supposta infanticida	drama u 5 čina
7. I nostri buoni villici,	komedijau 5 čina
8. Madre di famiglia a 18 anni	komedija u 2 čina
9. Il comicomane, ovvero commedia, tragedia e farsa in quarto d'ora	komedija
10. La sfinge,	drama 4 čina
11. Le due orfanelle,	drama 5 čina
12. Dopo una sbornia	šala 1 čin
13. La vecchiaja di Ludro,	komedija 3 čina
14. Una pazza originale	komedija 1 čin
15. Rabagas	komedija 5 čina
16. Tutti in campagna	komedija 3 čina
17. Zente refada	komedija 3 čina
18. Un pugno incognito	komedija 3 čina
19. Da galleotto a marinajo	komedija 3 čina
20. Il domino rosa	komedija 3 čina

Vanjske družine, koje su u svojoj turneji nastupile i u Splitu, Korčuli, Dubrovniku, Zadru i u nekim drugim mjestima Dalmacije, uvijek su se pismenim putem obraćale Teatarskom društvu u Hvaru za dozvolu prikazivanja u kazalištu, a došle bi u Hvar tek po prihvatu njihovog traženja i predloženog repertoara. Teatarsko društvo im je redovito jamčilo minimum prihoda na blagajni i ujedno im davalo predujam. Te družine su u Hvaru pravile dobre poslove, dok su se u nekim drugim mjestima mnogo puta nalazile u nepovoljnim financijskim prilikama. Tako se g. 1849. glavni glumac imenom Vinciguerra, nalazeći se bolestan i u nevolji u Splitu, svojim pismom od 19. 9. obraća Teatarskom društvu i od njega traži pomoć. Hvarski diletanti tada dadoše

jednu predstavu u njegovu korist. Hvarske družine su često predstavljale i u mnoge druge humanitarne svrhe.⁷

Dana 12. 11. 1888. mjesna politička vlast, iz razloga što je unutarnja konstrukcija bila trošna, zabrani svaku priredbu u kazalištu, tako da je ono 12 godina bilo zatvoreno. 1900. god. uprava novo osnovanog teatarskog društva, na čelu s dr Vjekoslavom Bogličem o svom trošku ga je osposobila.

Ali još prije, uvođenje hrvatskog nastavnog jezika u školama dalo je impuls upotrebi narodnog jezika u kazalištu što se brzo odrazilo kod hvarske zanosne omladine koja je stajala u otvorenoj borbi protiv autonomastva, protežiranog od austrijske vlasti. Dosljedno tome nakon obnove kazališta, na njegovoj pozornici, nakon dugog intervala, (ako se izuzme jedan ili dva slučaja negdje oko osamdesetih godina tog stoljeća) odjeknula je naša riječ.

---

⁷ Te družine su bile ponajviše sastavljene od samih članova Teatarskog društva i članova njihovih obitelji. Franz Petter u svojoj knjizi »Dalmatien in seiner verschiedenen Beziehungen« 1857. god. bilježi da hvarske žene tada ne nastupaju u diletantskim družinama na daskama našeg kazališta. Međutim mi žene vidamo još od 1829. u talijanskim glumačkim družinama u Hvaru.